

Kurkunpään poisto

Totaalilaryngektomiassa poistetaan kurkunpää eli ääntä tuottava elin kokonaan. Poisto tehdään, kun kasvain on levinnyt laajalle kurkunpään alueelle ja paikallinen poisto ei riitä. Tällöin kaulan iholle yhdistetään henkitorvi pysyväksi avanteeksi. Hengitys ei toimi tämän jälkeen enää suun ja nenän kautta, vaan ainoastaan tehdyn avanteen eli stooman kautta.

Hengittäminen

Hengittäminen onnistuu toimenpiteen jälkeen ainoastaan kaulalle tehdyn avanteen kautta. Happea annetaan aluksi tukemaan omaa hengitystänne ja hapetusta seurataan erillisellä sormessa pidettävällä anturilla. Hyvällä kivun hoidolla pyritään mm. siihen, että yskiminen helpottuisi ja keuhkojen käyttö tehostuisi. Aluksi stoomalla on trakeakanyyli. Haavojen parannettua pidetään tarvittaessa silikonista tuubia. Stooman muotouduttua riittää erityisen liimapohjan pito ja tässä kostuttaja.

Hengitysilman kostutus

Hengitysilmaa ei luonnollisesti kostuta, puhdista ja lämmitä enää suu ja nenä. Kuiva hengitysilma lisäksi edesauttaa tulehduksia, karstoittaa henkitorvea ja tekee limasta vaikeasti yskittävää. Tämän vuoksi on ehdottoman tärkeää pitää henkitorvi kosteana kostuttamalla huoneilmaa ja pitämällä kanyylin päässä/stoomalla kertakäyttöistä keinonenää, joka kostuttaa hengitettävää ilmaa.

Limaisuus

Limaisuus lisääntyy leikkauksen jälkeen. Lima ei nouse enää normaalisti kurkkuun ja suuhun, vaan se pitää yskiä tai imeä kanyylin kautta pois. Runsas limaisuus saattaa aluksi ihmetyttää. Sitä lisäävät mm. aikaisempi tupakointi ja infektiot.

Puhuminen

Kurkunpääpoiston jälkeen normaali äänentuotto on mahdotonta, samoin nauraminen ja itkeminen ääneen. Nykyisten leikkausten yhteydessä asennetaan lähes aina ääniproteesi eli silikoninen venttiili ruokatorven ja henkitorven välille. Puhetta voi kuitenkin alkaa harjoitella vasta parin viikon kuluttua leikkauksesta, jotta haavat saisivat rauhassa parantua. Tällä välin kommunikoida voi tekstien tai kuvien avulla. Puhuminen on mahdollista myös käyttämällä puhevibraattoria.

Hajuaisti

Kurkunpääpoiston jälkeen hengitys ei tapahdu enää nenän kautta, joten hajuaisti heikentyy. Hajuaistin heikentyminen saattaa vaikuttaa myös makuaistiin ja sitä kautta uudenlaisiin ruokatottumuksiin. Muista, ettet haista myöskään vaarallisia hajuja, kuten savua ja kaasua.

Hygienia

Suuhygieniasta huolehtiminen on tärkeää. Mahdollisten hammasproteesien laitosta suuhun tulee keskustella hoitavan lääkärin tai hoitajan kanssa. Suu saattaa kuivua normaalia helpommin, mutta tähän on olemassa keinotekoisia aineita. Suihkussa käydessä henkitorviavanteeseen ei saa päästää vettä, koska siitä on suora reitti keuhkoihin.

Avanteen hoito

Avanteessa eli stoomassa seurataan sen väriä, erityistä ja ihon kuntoa. Stoomaa hoidetaan puhdistamalla sitä keittosuolaliuoksella. Syvemmillä oleva lima yskittää/imetään pois. Ympäröivälle iholle voi laittaa suojavaidetta ja kanyylin ja ihon välissä on ainakin alkuun syytä pitää tehdasvalmisteista taitosta. Hengitysavanne suojataan kaikelta roskalta, lialta, pölyltä, kuivumiselta ja lämpötilanvaihteluilta keinononella. Hengitysavanteeseen ei saa päästää myöskään vettä.

Silikoninen larytuubi tai Button

Liotetaan tarvittaessa fysiologisessa keittosuolavedessä ja puhdistetaan sen jälkeen sitä varten tarkoitettulla harjalla sekä huuhdellaan hyvin. Silikoni on huokoinen materiaali, joten kemikaalit ja ihovoiteet pilaavat helposti sen.

Avanteen hoitoon liittyvät hoitotarvikkeet saat oman terveyskeskuksen hoitotarvikejakelusta erillisellä kaavakkeella, jonka saat osastolta kotiutuessa.

Jos sinulla on hoitoon/tarvikkeisiin liittyvää kysyttävää, voit ottaa yhteyttä korva-, nenä- ja kurkkutautien poliklinikalle arkisin klo 8:00-14:00 p. 014-269 5766. Iltaisin ja viikonloppuisin voit ottaa yhteyttä operatiivisiin sairaansijoihin p. 014-2691015.